

Motion till riksdagen

1988/89:Sk60

av Görel Thurdin m.fl. (c)

med anledning av prop. 1988/89:141 om
beskattning av dödsbos skogskontomedel m.m. i
vissa fall

I proposition föreslås — äntligen — lagändringar syftande till att begränsa de negativa skattekonsekvenser som på grund av de från den 1 januari i fjol gällande nya arvsreglerna kan bli följden för den som blivit änka/änkling därefter. Genom att efterlevande make nu ensam ärver hela boet, därest ej den avlidne hade barn som inte även var den efterlevandes, leder dödsfallet vanligen till att en avlidne jordbrukares medel på skogskonto måste upplösas och tas upp till beskattning under dödsåret. Motsvarande gäller medel på upphovsmannakonto och uppfinnarkonto liksom avsättningar till allmän investeringsreserv m.m.

När förslaget till äktenskapsbalk och ändrade arvsregler behandlades i lagutskottet framhöll utskottets icke-socialistiska ledamöter i en till betänkandet LU 1986/87:26 fogad reservation vikten av att alla skattemässiga konsekvenser skulle vara helt klarlagda och lösta innan de nya familjerättsliga reglerna trädde i kraft. Så blev tyvärr inte fallet.

De i den nu framlagda propositionen behandlade skattefrågorna uppmärksammades av skatteutskottet (SkU 1987/88:14) strax innan de nya arvsreglerna trädde i kraft den 1 januari 1988, och utskottet förutsatte den 3 december 1987 att regeringen "snarast" skulle lägga fram förslag så att ej avsedda skatteeffekter skulle undvikas. Eftersom förslag ej framlades har vi från centerpartiet i motioner (1987/88:Sk405 och 1988/89:Sk4) tagit upp frågan och krävt riksdagsuttalande till regeringen samt reserverat oss för bifall till dessa motioner.

När förslaget nu äntligen framläggs för att tillämpas fr o m årets taxering och därmed på dödsfall som inträffat fr o m den 1 januari i fjol kan vi konstatera att problemen inte blir lösta på ett tillfredsställande sätt genom förslagen i propositionen.

Bästa lösningen för den som överraskande blir änka eller änkling skulle vara att hon eller han fick överta medel på skogskonto m.m. så att inga omedelbara skattekonsekvenser uppstår som följd av dödsfallet. Regeringen har i stället valt lösningen att medel på skogskonto m.m. och allmän investeringsreserv skall tas upp till beskattning på grund av dödsfallet men att beloppet får nedsättas med en fjärdedel vid beräkning av nettointäkt.

Eftersom förslaget framlagts först nu och de nya reglerna måste tillämpas vid årets taxering är det nödvändigt att riksdagen fattar beslut nu i vår. Några praktiska möjligheter för riksdagen att med anledning av propositionen

nen begära ändrade förslag från regeringen synes på grund av tidsnöden ej föreligga. I den utsträckning propositionens förslag ej bör bifallas måste därför riksdagen direkt fatta beslut härom efter beredning i skatteutskottet.

Vid bedömning av regeringsförslaget måste beaktas dels anledningarna till att avsättningar och dylikt görs av jordbrukare och andra företagare, dels situationen för en nybliven änka/änkling.

Insättningar av medel på skogskonto görs för att utjämna inkomster mellan olika år på grund av att skogsinkomster kan fördela sig mycket olika mellan åren. Dessutom fyller skogskontona en viktig uppgift för att jordbrukare skall kunna anpassa sina intäkter till omkostnaderna under olika år.

Avsättningar till allmän investeringsreserv görs för framtida investeringar i jordbruk eller rörelse och är — liksom skogskontot — bundet till förvärvskällan.

Med propositionens förslag leder en makes bortgång till att de avsättningar som den bortgångne — och i många fall i praktiken makarna tillsammans — gjort för framtida investeringar i sitt jordbruk eller sin rörelse måste upplösas i stället för att kvarstå till dess det är möjligt och lämpligt att genomföra avsedd investering.

Enligt vår mening talar starka skäl för att i de fall den efterlevande maken övertar fastighet/rörelse och avser att driva verksamheten vidare bör vederbörande utan skattekonsekvenser få överta investeringsreserven så att den — trots den olycka som drabbat familjen genom en makes bortgång — kan få utnyttjas för de investeringar som makarna eller familjen avsett.

Även vad gäller den skattemässiga behandlingen av skogskonto efter makes bortgång talar enligt vår mening starka skäl för att änkan/änklingen skall få överta dessa medel utan omedelbara skattekonsekvenser. Eftersom skogskontot syftar till att utjämna en jordbrukares nettointäkt mellan olika beskattningsår finner vi det inte vara rimligt att en makes bortgång skall leda till att skogskontot måste avslutas och tas upp till beskattning redan under dödsåret. Behovet av inkomstutjämning upphör ju inte genom att den ene maken avlider.

Motsvarandesynpunkter kan läggas på övriga i propositionen behandlade avsättningar.

Vi finner anledning ifrågasätta om sådana på grund av dödsfallet överraskande skattekonsekvenser som propositionens förslag leder till står i överensstämmelse med syftet med den familjerättsliga reform som främst var avsedd att stärka den efterlevande makens ställning.

Enligt vår mening tillgodoser inte regeringsförslaget den efterlevande makens befogade intresse av att kunna låta avsatta medel stå kvar i avvaktan på genomförande av avsedda investeringar eller för resultatutjämning mellan olika år.

Eftersom det för vissa änkor/änklingar, t.ex. för dem som ej avser att genomföra planerade investeringar på grund av makes bortgång eller ej är i behov av resultatutjämning, kan vara en fördel att kunna utnyttja de i propositionen föreslagna speciella beskattningsreglerna bör valfrihet råda mellan att tillämpa regeringens förslag och de av oss förordade reglerna.

Riksdagen bör alltså enligt vår mening i samband med behandling av

propositionen besluta att komplettera det i propositionen framlagda lagförslaget med en rätt för efterlevande make att utan skattekonsekvenser överta den avlidnes medel på skogskonto m.m. och allmänna investeringsreserv samt fond för återanskaffning av fastighet i det fall han eller hon övertar fastigheten/rörelsen och avser att driva verksamheten vidare.

Vi förutsätter att skatteutskottet utarbetar erforderlig lagtext.

Mot. 1988/89
Sk60

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar att komplettera förslaget till lag om beskattning av dödsbos skogskontomedel m.m. i vissa fall med rätt för efterlevande make att överta medel på skogskonto m.m. i det fall vederbörande övertar fastigheten/rörelsen.

Stockholm den 21 april 1989

Görel Thurdin (c)

Ivar Franzén (c)

Gunilla André (c)

Karin Starrin (c)

Gunnar Björk (c)

Rolf Kenneryd (c)

Håkan Hansson (c)

Martin Olsson (c)

